HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תדע [א] שסתם גניבה יאוש בעלים הוא שהרי אמרה תורה טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ודלמא לא אייאש אלא לאו משום דאמרי' סתם גניבה יאוש בעלים היא ודלמא אף על גב דלא אייאש אמרי לא סלקא דעתך דומיא דטביחה מה טביחה דאהנו מעשיו אף מכירה דאהנו מעשיו ואי לפני יאוש מאי אהנו ° ודלמא דשמעיניה דאייאש אמרי לא סלקא דעתך דומיא דטביחה מה טביחה לאלתר אף מכירה לאלתר א"ל ר' יוחנן גניבה בנפש תוכיח שאין יאוש בעלים [ב] וחייב מכלל דסבר רבי יוחנן לפני יאוש חייב לאחר יאוש מאי ר' יוחנן אמר [ג] חייב וריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב חיוביה בין לפני יאוש בין לאחר יאוש ריש לקיש אמר פטור חיוביה לפני יאוש הוא אבל לאחר יאוש קנה ושלו הוא טובח ושלו הוא מוכר א) איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש [ד] גנב והקדיש ואחר כך טבח משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה אימת אלימא לפני יאוש מי קדוש [1] איש כי יקדיש את ביתו קדש אמר רחמנא ב) [ה] מה ביתו שלו אף כל שלו אלא פשיטא לאחר יאוש וטעמא דהקדיש הוא דאינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה דכי קא טבח דהקדש קא טבח אבל לא הקדיש טבח משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואי סלקא דעתך יאוש קונה אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהקדישוהו בעלים ביד גנב ומי קדוש ג) והאמר ר' יוחנן [ו] גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו אמרי הוא דאמר כצנועין דתנן ד) [ז] הצנועין מניחין את המעות ואומרים כל הנלקט מזה יהא מחולל על המעות האלו והרי חוזרה קרן לבעלים כשעמד בדין היכי דמי אי דאמרי צא תן לו מאי איריא הקדיש אפילו לא הקדיש נמי לא ליחייביה ה) דאמר רבא [ח] צא תן לו טבח ומכר פטור מ"ט כיון דפסקוה למילתיה וטבח ומכר הוה ליה גזלן וגזלן אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה

חייב

תדע שסתם גניבה. מיד מתייאשין ואם מכרן גנב לאחר מיד קנה דאיכא תרתי יאוש ושינוי רשות. וממאי שהרי אמרה תורה גנב ומכר משלם ד' וה' והא דלמא לא אייאוש מרה ולאו מכירה היא: **אלא לאו משום דסתם גניבה יאוש בעלים היא.** אלמא מדיליף ר' אלעזר טעמא מהאי ש"מ כרב ששת ס"ל דאי שמעינא ליה למרה בהדיא דלא אייאש פטור המוכר מד' וה': **ודלמא.** חייביה רחמנא ואע"ג דלא אייאוש. לר"א פריך דיליף מהכא יאוש לסתם גניבה: **ודלמא דשמעיניה דאייאש.** בהכי משתעי קרא אבל סתם גניבה לא תילף מינה: **גניבה בנפש.** הגונב נפש ומכרו אין כאן יאוש שאין אדם מתייאש על עצמו ורחמנא חייביה אע"ג דלא אהנו מעשיו: **לאחר יאוש מאי.** מי ס"ל יאוש גרידא קני כרב ושלו טובח ומוכר או דלמא יאוש לא קני וכ"ש דלאחר יאוש מחייב דאהנו מעשיו: **גנב והקדיש משלם כפל.** לבעלים: **ואינו משלם ד' וה'.** דהא כי טבח דהקדש טבח ורעהו אמר רחמנא ישלם שנים לרעהו ו) ולא להקדש וכיון דפטריה מכפל תו לא מחייב בטביחה ומכירה דתשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא שלשה וארבעה וכי מדלית כפל מינייהו הוו ליה שלשה וארבעה: **מה ביתו שלו אף כל שלו** גרסי': **שהקדישו בעלים.** ולעולם לפני יאוש: **הוא דאמר.** ר"ל דתרלה כשהקדישוהו בעלים: **סבר לה כצנועין.** דאמרינן לקמן (ד' סט.) בכרם רבעי הצנועים מניחין כו'. בני אדם חסידים שרוצין לסלק ידי כל אדם מן העבירה כשיש להן כרם רבעי וחוששין שמא אוכלין ממנו עוברי דרכים בלא פדיון: **מניחין מעות ואומרים כל הנלקט מזה.** כל מה שלקטו בני אדם היום מכאן יהא מחולל. אלמא אע"ג דליתיה ברשותייהו מיפרק ותפיס להו למעות בקדושה: **והרי חוזרה קרן לבעלים.** אי כשהקדישו בעלים כפל אמאי משלם הרי חוזרה קרן לידם דאקדשוה כל היכא דאיתיה וכפל לא מחייב אלא כשנמצאת ביד גנב שבאו עדים כדכתיב ו) אם המצא תמצא בידו: **כשעמד בדין.** שבאו עדים קודם שהקדישוהו בעלים:

בקזוזות

מה טביחה לאלתר אף מכירה לאלתר. וא"ת והא ממש לאלתר קודם ידיעת בעלים אי אפשר להיות דומיא דטביחה דה"ל יאוש שלא מדעת וקיימא לן כאביי דלא הוי יאוש וי"ל דטביחה נמי אין דרך לטבוח לאלתר עד שיבוא לביתו ובתוך כך מסתמא יודעין הבעלים:

גניבה בנפש תוכיח. וא"ת גניבה בנפש שאני דלא איתקש לטביחה וי"ל דהכא נמי לא איתקש לטביחה אלא בלא היקישא יליף לה מטביחה ולהכי קאמר ר' יוחנן דאדרבה אית לן למילף מכירה ממכירה: **רבי** יוחנן סבר חיוביה בין לפני יאוש בין לאחר יאוש. תימה דלכאורה קי"ל כרבה דיאוש כדי קני וקי"ל כר' יוחנן לגבי ר"ל דחיוביה אף לאחר יאוש ואמאי חייב אחר יאוש כיון דיאוש קני שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר וי"ל דאפשר דלא קי"ל לא כרבה ולא כר' יוחנן דכמה אמוראי נחלקו בשני אלו הדברים:

הוא דאמר כצנועין. וא"ת והא צנועים מחללין אף אחר יאוש דהא סתם גניבה הוי יאוש בעלים כרבנן דר"ש ז) א"כ קסברי צנועין דיאוש לא קני ור"ל מודה דאין יכול להקדיש אחר היאוש דסבר יאוש קונה וכ"ת דהוי יאוש שלא מדעת שאינם יודעים אם לקטו אם לאו הא גבי תמרי דזיקא אמרי' באלו מציאות (ב"מ ד' כב: ושם) ח) כיון דשכיחי דנתרי חשיב יאוש מדעת וי"ל דהכא לא שכיח כולי האי שילקטו שיראים מן הבעלים ולא דמי לתמרי דזיקא וחשיב יאוש שלא מדעת ואפי' למ"ד יאוש שלא מדעת הוי יאוש איכא למימר דלנועין סברי כר"ש דאמר דסתם גניבה לא הוי יאוש בעלים וא"ת והיכי מדמי הקדש לחילול שכמו שיכול לחלל מה שביד חבירו כן יכול להקדיש והלא אע"פ שאין יכול להקדיש פירות של חבירו יכול לחלל הקדש של חבירו כדמשמע בריש האשה רבה (יבמות ד' פח.) דקאמר אי קדושת דמים משום דבידו לפדותו ואי קדושת הגוף אי דידיה כו' משמע דבקדושת דמים אין חילוק בין דידיה לחבריה וי"ל דלא דמי דהקדש מאחר שהוקדש יצא מרשות בעלים וכמו שהבעלים יכולין לפדותו כמו כן אחר אבל כרם רבעי ט) הבעלים זכאים לאוכלה בירושלים וא"ת אכתי הרי יכול לחלל מעשר שני של חבירו דאמרינן בפרק האיש מקדש (קדושין דף נה: ושם) אין לוקחין בהמה טמאה עבדים וקרקעות ממעות מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדן בירושלים ופריך אמאי יחזרו דמים למקומן ומשני כשברח אלמא מחללין מעות שביד המוכר וי"ל דהתם הוי כמו גזלן דאי לא ברח הוי המקח חוזר בו והוי כמו גזל ולא נתייאשו הבעלים וכצנועין דהכא אי נמי התם קנסא בעלמא וכן משמע התם מתוך הסוגיא ומיהו בפרק לולב הגזול (סוכה ד' לט. ושם) משמע שיכול אדם לחלל [דמי] פירות שביעית של חבירו שלא מדעתו דתניא אין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ יותר ממזון שלש סעודות ואם מסר אומר הרי מעות הללו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי ובא ואוכלן בתורת שביעית וי"ל דאפקינהו רבנן מרשות עם הארץ כדי שלא יהא נכשל ואוקמינהו ברשות זה שיכול לחלל דהפקר ב"ד הפקר ומיהו קשה דבפ"ק דבכורות (דף יא. ושם ד"ה הפודה) משמע דהפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי ואפילו שלא מדעתו מדבעי ליה פדיונו פדוי לפודה או דלמא פדיונו פדוי לבעלים ואי מדעת בעלים דומה היה דפדיונו פדוי לבעלים ויש לומר דפטר חמור לא דמי לכרם רבעי דכיון דאסור בהנאה הוי כמו הקדש לענין זה שיכול כל אדם לפדותו ולא ממש הוי כהקדש דבהקדש פשיטא לן דפדיונו פדוי לפודה ובפטר חמור מסקינן דפדוי לבעלים ומיהו דבר תימה דהיכי מדמי הקדש כלל לחילול דלמה לא יוכל לחלל נטע רבעי ומעשר שני של חבירו שלא מדעתו כיון דזכות הוא לו דזכין לאדם שלא בפניו דהא דמבעי לן באין בין המודר (נדרים ד' לו:) התורם משלו על של חבירו צריך דעת בעלים או לאו היינו טעמא כדקאמר התם דדלמא ניחא ליה למעבד מצוה בממוניה אבל הכא וכי אין טוב להם למלקטים שיחללו אותם הבעלים ממה שיאכלו בלא חילול [וע' תוס' קדושין נו. ד"ה מתקיף]:

חייב

עין משפט
נר מצוה

נ א מיי' פכ"ד מהל' כלים הל' ז ופ"ו מהל' גזילה הלכה ג טוש"ע ח"מ סי' שסח בהג"ה:

נא ב מיי' פ"ט מהל' גניבה הל' א סמג לאוין קנד:

נב ג מיי' שם פ"א הל' טו סמג עשין עא טוש"מ סי' שנ:

נג ד מיי' שם פ"ב הל' ו סמג שם:

נד ה מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' כא סמג עשין קלב:

נה ו מיי' שם הלכה כד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ו וטוש"ע י"ד סי' רנח סעיף ז:

נו ז מיי' פ"ט מהל' מעשר שני הלכה ז וע"ש בכ"מ:

נז ח מיי' פ"ב מהל' גניבה הל' טו:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַייָ וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד

◆

גליון הש"ס

גמ' ודלמא דשמעיניה דאייאש. עי' לקמן דף קיד ע"א תוס' ד"ה רבה אומר:

◆

מוסף רש"י

גנב והקדיש ואחר כך טבח משלם תשלומי כפל. דכשגנבה חולין הואי, **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** דכי טבח ומכר הקדש הואי, ואין תשלומי ארבעה וחמשה נוהגין בהקדש, כדילפינן בהזהב (נז:) (גיטין נה:). **צא תן לו.** חייבוהו בית דין ואמרו לא תן לו קרן וכפל (לקמן קו:).

מסורת הש"ס

א) גיטין נה: [לקמן עד:], ב) [לקמן סט: ב"מ ו. ע"ז סג. חולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כא. ע"ש], ג) [לקמן סט. ע. קדושין נב. ב"מ ז.], ד) מעשר שני פ"ה מ"א, ה) לקמן קו:, ו) [שמות כב], ז) [לקמן קיד.], ח) [ד"ה מאחר], ט) אע"ג דממון גבוה הוא מ"מ הבעלים כו'. העתק מחלופי גרסאות,

◆

רבינו חננאל

חיוביה בין לפני יאוש בין לאחר יאוש. ואמ' גניבה בנפש תוכי(ה)[ח] שאין יאוש לבעלין וחייב, ואף על גב דריש לקיש פליג עליה. **אותיביה ר' יוחנן לריש לקיש** גנב והקדישו הגנב ואחר כך טבח ומכר משלם כפל ואינו משלם ד' וה', ואוקמה לאחר יאוש (כיבהו) [כביתו], ודייק טעמא דהקדיש דכי קא טבח דהקדש קא טבח, וכת' קרא רעהו למעוטי הקדש, הא לא אקדיש משלם תשלומי ד' וה' לאחר ייאוש. ואו סלקא דעתא לאחר ייאוש קני אמאי משלם כלל, שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר. ופריק ריש לקיש, לעולם לפני יאוש וכגון שהקדישו הבעלין בבית הגנב, וטעמא דאקדיש הא לא אקדיש חייב ד' ה' כטעמיה דאמ' לפני יאוש הוא דמשלם ד' וה'. ואקשינן על ריש לקיש, ומי מצי בעל הבהמה להקדישו בבית הגנב והא"ר יוחנן כת' ואיש כי יקדיש את ביתו קודש, מה ביתו שלו אף כל שלו, ומה ביתו ברשותו אף כל ברשותו וכל מי שאינו שלו או אפילו הוא שלו ואינו ברשותו לא מקדיש. והוא, כגון מי שגזל ולא נתיאשו הבעלין שניהם אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו. ופריק, ריש לקיש דאמ' כצנועין דתנן במעשר שני בפרק (ד') [ה'] הצנועין מניחין את המעות ואומ' כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו. פיר', כרם רבעי אמרה תורה ובשנה הרביעי יהיה כל פריו קדש הלולים לייי', אחליה והדר אכליה. והיו הצנועין עושין מדת חסידות מניחין מעות ואומרין כל הפירות האלו שנלקטו מן הכרם הזה יהיו אלו פדיונם, וכשם שפודין הפירות ואף על פי שאינם ברשותם, כך מקדשין דבר שאינו ברשותם. ואקשינן לריש לקיש, והרי חוזרה קרן לבעלים, שכבר הקדישו מה שנגנב להן וההקדש אין בו דין כפל. ופריק, בשעמד בדין קודם שיקדישו נתחייב הגנב לשלם וכגון